

ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ

Κ τῶν Βυζαντιολόγων ὁ ἐπιφανέστερος, ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς Κάρολος Κρουμβάχερ ἀπέθανεν αἰφνιδίως τῇ 1 Δεβρίου (v) ἐν ἡλικίᾳ 54 ἐτῶν. Αἱ μελέται του εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἑλλην. φιλολογίαν, δι' ὧν ἠγωνίσθη κρατερῶς κατὰ τῶν κρατουσῶν προλήψεων περὶ Βυζαντίου, ἐδημιούργησαν νέον κλάδον ἐρευνῆς, ἧς οἱ καρποὶ ταχέως ἀνεδείχθησαν. Πρῶτος αὐτὸς διωργάνωσε καὶ ἐυσυστηματοποίησε τὴν ἐρευναν τῆς μέσης καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας.

Ὁ Κρουμβάχερ ἦλθε τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1886· τῷ 1892 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς νέας Ἑλλ. λογοτεχνίας καὶ γλώσσης εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου, ἰδρύσας καὶ φροντιστήριον ἐν αὐτῷ μετὰ πλουσιωτάτης βιβλιοθήκης, εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς ὁποίας ἐχρησιμοποίηθη τὸ κληροδοτήριον τοῦ Θερεϊανού. Ἐξέδωκε τῷ 1880 τὴν πρώτην νεοελληνικὴν μελέτην του «Φωτογολογίαν τῆς δημώδους Ἑλλ. γλώσσης». Ἀλλὰ ἔργα του εἶνε τὸ «Ἑλληνικὸν ταξείδιον», ἡ «Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς λογοτεχνίας» ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Σωτηριάδου μεταφρασθεῖσα, οἱ «Ἑλληνολατινικοὶ διάλογοι τοῦ Πευδοδοσιθέου», «Συμβολαὶ πρὸς συγγραφήν τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλ. γλώσσης», αἱ μελέται του περὶ Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ, περὶ Φωτογραφίας, ἐν τῇ ἐξυπηρετήσει τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν, «Λαϊκαὶ διατριβαί», συλλογὰι μεσαιωνικῶν παροιμιῶν. Τῷ 1892 ἴδρυσεν τὸ «Βυζαντιανὸν περιοδικόν», ἐν τῷ ὁποίῳ συνεκέντρωσεν ὅλην τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον γραμματολογικὴν ἐργασίαν εἰς πέντε γλώσσας, καὶ τοῦ ὁποίου ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε 18 τόμοι. Τῷ 1898 ἴδρυσεν συμπληρωματικῶς τὸ «Βυζαντιανὸν ἀρχεῖον», τοῦ ὁποίου ἐξεδόθησαν ἄχρι τοῦδε τρία τεύχη.

Τὰ περιοδικὰ ταῦτα ἤνοιξαν νέου, ἀριστοῦς, τὸ πλουσιωτάτον ἀλλ' ἀνεκμετάλλετον ὅλκον τῆς τρισημιετοῦς γλωσσικῆς, λογοτεχνικῆς, καλλιτεχνικῆς,

θρησκευτικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς τοῦ Βυζαντίου κινήσεως ἠρευνήθη καὶ ὁλον ἐν ἀπεταμένῳ εἰς σοβαρὰς μελέτας, γινόμενα οὕτω τὸ ἐπίσημον διεθνὲς ὄργανον καὶ κέντρον τῆς ἰδρυθείσης βαθμίδος ἰδίας ἐπιστήμης, τῆς Βυζαντιολογίας.

Εἰς τὸν Κρουμβάχερ τέλος ὀφείλεται κατὰ μέρος ἡ ἴδρυσις τοῦ «Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν Ἀκαδημιῶν», ὅπερ ἀπεδείχθη ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὴν παρασκευαζομένην ἐκδοσιν τοῦ «Συντάγματος τῶν Ἑλληνικῶν μεσαιωνικῶν ἐγγράφων».

Ὁ Κρουμβάχερ ἦτο ἀκαταπόνητος παρηκολούθει πάν τὸ περὶ Βυζαντίου γραφόμενον καὶ διετέλει εἰς τακτικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Βυζαντιολόγων. Καίτοι ἀγνοῶν πολλὰ τῆς Ἑλλ. γλώσσης, κατέρωθσε διὰ τῆς ἐπιμονῆς νὰ φάνῃ ἀνώτερος τῆς πραγματικῆς τῶν ἀξίας. Εἰς τὸν Κρουμβάχερ, ἰπάρχει διφυὲς ὑπόστασις. Ὡς μελετητὴς τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας ἦτο ὑπεροχὸς ὡς γλωσσολόγος ἦτο μέτριος. Τὸ περὶ Ἑλλ. γλώσσης βιβλίον αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀτυχές. Τὰ ἐν αὐτῷ ἡμαρτημένας γνώμας δογματάτα, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικώτατα ἤλεγξεν ὁ κ. Γ. Χατζιδάκις. Ἐοίδασκειν ὁ διαπρεπὴς κατὰ τὰ ἄλλα Βαναρὸς καθηγητὴς ὅτι ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα διαφέρει τῆς ἀρχαίας πολὺ περισσότερον ἢ ἡ Ἰταλικὴ τῆς Λατινικῆς, ὅτι ὅσοι δὲν ὑπῆρξαν μαθηταὶ Γυμνασίου δὲν ἐνόησαν τὰ ἐξηγεῖσθαι, ὅτι ἡ «σωτηρία» τῶν Ἑλλήνων ἐνυπάρχει εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος διάφεσίν μας, ὅτι ἐγκλείομεν ἐν τῇ ψυχῇ μας Ἀσιατικὰ ἐνστικτα, ἐνίοτε δὲ ἡτο κύμικα ἡ ἐρημνεία ἦν ἐδίδο καὶ ἡ παραγωγή ἦν ἐπλαστούργει Ἑλληνικῶν τινῶν λέξεων. Ἡ ἀγνοία αὐτοῦ καὶ παρανόμους καταφαίνεται πληρέστερον εἰς τὴν περὶ τῆς λέξεως «κλήτωρ» πραγματείαν αὐτοῦ. Ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα ἐτέθη ἐν ἀμφιβολῇ τὸ ἀκραιφνές τοῦ φιλελληνισμοῦ τόν, οὐ ἄλλως τε πλείστα δειγμάτων παρέσχε καὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, διὰ τῆς ἀποδοθείσης εἰς αὐτὸν φράσεως ἐκ τῆς Βυζ. ἱστορίας τοῦ Velzer.

Ὁ θάνατος τοῦ Κρουμβάχερ εἶνε ἀναμφιβόλως θλίβερός· διότι ἀνακόπεται τὰς Βυζαντινὰς ἐρεῖνας ἡ Ἑλλάς ὀφείλει χάριτας εἰς τὸν ἄνδρα, ὅστις ὡς ὁ ἴδιος ἀπολογούμενος ἔγραφεν «ἀφιέρωσεν ὅλην τὴν δυνάμιν τῆς ζωῆς του εἰς τὸν διάφορτισμόν καὶ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τοῦ Βυζαντιανοῦ καὶ συγχρόνως Ἑλληνισμοῦ».

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ἐν Πέρε τῆς Κων/πόλεως ἤνοιξεν ἐκθεοῖς τοῦ ζωγράφου Andrès. Ἐν αὐτῇ ἐκτίθενται 4 μεγάλοι πίνακες τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ, ἐξ ὧν οἱ δύο ἀνώτεροι «Ὁ ἐγκαταλειφθεὶς» καὶ «Ἐσωτερικὸν ναοῦ ἐν Φιλάνδια» προσετέθησαν ἐν Παρίσις εἰς τὸ Salon τῶν Artistes Français τοῦ 1906 καὶ 1907. Ἐτέρος ἀναπαριστῶν τὴν κ. Andrès, διακρίνεται διὰ τὴν ὁμοιότητα καὶ τὴν γλυκότητα τῶν χρωμάτων. Καίτοι ὁμοῦς δ κ. Andrès διδάσκει μεθοδικῶς τὴν ζωγραφικὴν, φαίνεται ἐπιδίδων μᾶλλον εἰς τὴν διακοσμητικὴν. Αἱ γελοιογραφίαι του εἶνε ἀπαράμυλοι, συγκρατοῦσαι ὅλην τὴν εὐρωπαϊκοῦ χρωστικῆς του τὴν χάριν. Πρῶτον πλάτος εἶνε εἰς πλῆθος διαφημίσεις καὶ χαριτωμένα αἰ σκηναί, ὡς ἀναπαριστῶν ἐπὶ τῶν φύλλων ἐνός παρᾶν, οὐλλοὺς περιπατήτων τῆς Σταμπούλ, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Πέρε. Τὰ ἔργα τῶν μαθητῶν του, ἐν αἷς πρωτεύει ἡ συζυγία του—Ἑλληνίς τὴν καταγωγὴν,—καὶ ἡ δὲ Κλοτίλδη Vieillot, ἐμποιοῦν πολλὴν ἐντύπωσιν, ὅπως καὶ τὰ τῆς δος Ρίτας

Ἀζαριάν, Αλεξανδρίδου κλπ. Ἀλλ' ὅτι δεῖν τὰ τοιοῦθα ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἰσχυρίαν τῆς Καλλιτεχνίας εἶνε ὅτι ἡ σχολὴ Andrès ἐχρησιμοποίησε πρῶτη ἐν Κων/πόλει γυμνὸν γυναικίον μῶδον. Αἰδοῖ ἡ ὑπάρχουσα Τουρκικὴ Καλλιτεχνικὴ Σχολὴ μόνον ἀνδρῶν γυμνὸν ἐπέφερε με μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς μαθητάς τῆς. Ἡ πρῶτη δὲ γυνή, ἡ ὁποία ἐπέσχεσεν ἐν Κων/πόλει εἶνε Παρσιωνή, ἥτις προηγουμένως ἐχρησιμοποίησεν ὡς πρότυπον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Καλλιτεχνικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Παρσιων.

Κων/πολις

Σεβύλλα

Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ἐκ Παρισίων ἐλθὼν ὁ διάσημος ζωγράφος κ. Henri Valensi.

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Μαρδολινάτα, ἥς ἀκαμάτως προΐσταται ὁ δημιουργὸς αὐτῆς μουσικοδιδάσκαλος κ. Λάβδας ἔδωσε τὴν ἐτήσιαν αὐτῆς συναυλίαν, ἐν τῷ Βασ. Θεάτρῳ.